

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

Tereza Vágnerová
Kateřina Srbová

Úvod do začleňování žáků s odlišným mateřským jazykem(OMJ)

META O.P.S.

- poradenství cizincům v oblasti vzdělávání
- **aktivity zaměřené na pedagogy** → semináře akreditované MŠMT
- www.inkluzivniskola.cz - webový informační a metodický portál
- systémový rozvoj

INSPIRACE

- dobrá praxe v ČR
- v zahraničí
- odborná literatura (Cummins, Gibbons)

Úvod do začleňování žáků s OMJ – struktura semináře

• Blok 0

- představení Mety, lektorek, semináře
- očekávání účastníků
- představení portálu Inkluzivní škola

• Blok 1

- povinná školní docházka žáků s OMJ
- jazyková příprava pro žáky s OMJ
- podpůrná opatření pro žáky s OMJ
- hodnocení žáků s OMJ
- žák s OMJ přechází na SŠ
-

Struktura semináře

- **Blok 2**
 - Přijetí žáka do školy
 - Zařazení do ročníku
 - Vstup do třídy
 - Audit školy
- **Blok 3**
 - Kazuistiky žáků s OMJ
 - Pocity a potřeby žáků s OMJ
 - Syndrom vykořenění
 - Co může učitel udělat pro žáky s OMJ

Struktura semináře

- Blok 4 Osobnostní a sociální výchova se žáky s OMJ
 - Zásady psychické bezpečnosti
 - Erik Shaun Tan – dílna čtení
 - Koláč radosti
 - Esej, koláž
 - Řešení konfliktů pro žáky s OMJ
 - Profil na stránku
 - Hello Czech Republic
 - Jan Amos
- Evaluace

PORTÁL INKLUZIVNÍ ŠKOLA

inkluzivní škola.cz

Informační portál zaměřený na začleňování žáků cizinců do českého vzdělávacího systému

mapa stránek

vyhledávání: _____

Nové příspěvky

Aktuality

meta
společnost pro příležitosti
mladých migrantů

Kontakt na nás

Úvod aneb Cizinci v ČR

- migrace ve světě a v ČR, statistiky
- pobytové statusy a další legislativa
- cizinci a vzdělání v ČR
- zahraniční vzdělávací systémy, profily států
- bariéry a vzdělávací potřeby

Organizace aneb Cizinci ve škole

- přijetí do školy, zařazení do ročníku, vyrovnávací plán, klasifikace
- asistenti pedagoga, kurzy češtiny, doučování
- komunikace s dětmi, klima školy, patroni
- spolupráce s rodiči

Pedagogika aneb Cizinec ve třídě

- principy inkluzivního vzdělávání
- praktické tipy k jednotlivým předmětům
- práce s kolektivem třídy a podpora integrace
- multikulturní výchova a další pedagogické koncepty

Čeština jako druhý jazyk

- principy výuky
- učebnice
- odborná literatura
- pracovní listy
- základy komunikace s cizincem

Zdroje a inspirace

- příklady dobré praxe
- kazuistiky
- dokumenty ke stažení
- studijní materiály
- kontakty na relevantní organizace

Vítejte na portálu Inkluzivní škola!

Portál inkluzivniskola.cz je určený zejména pro pedagogy, ředitele škol, sociální pracovníky, asistenty pedagogů či psychology, kteří se podílejí na začleňování dětí s odlišným mateřským jazykem do českého vzdělávacího systému a české společnosti. Název vychází z pojmu inkluze, používaného ve smyslu rovnocenného zapojení různých znevýhodněných žáků do výuky.

Jak se na portálu orientovat?

Tip: pro komunikaci s rodiči můžete využít [dvojazyčné informační dopisy](#)

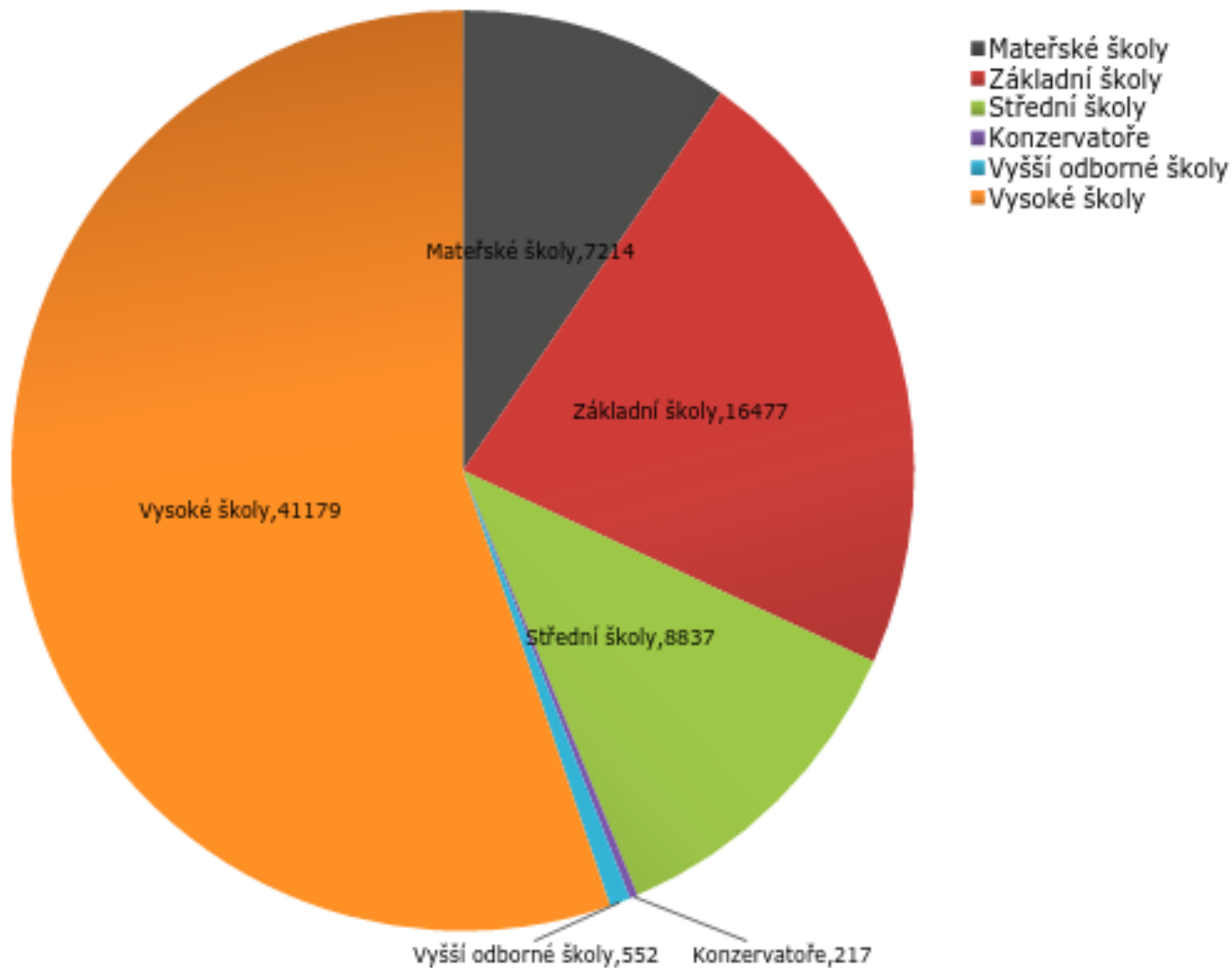

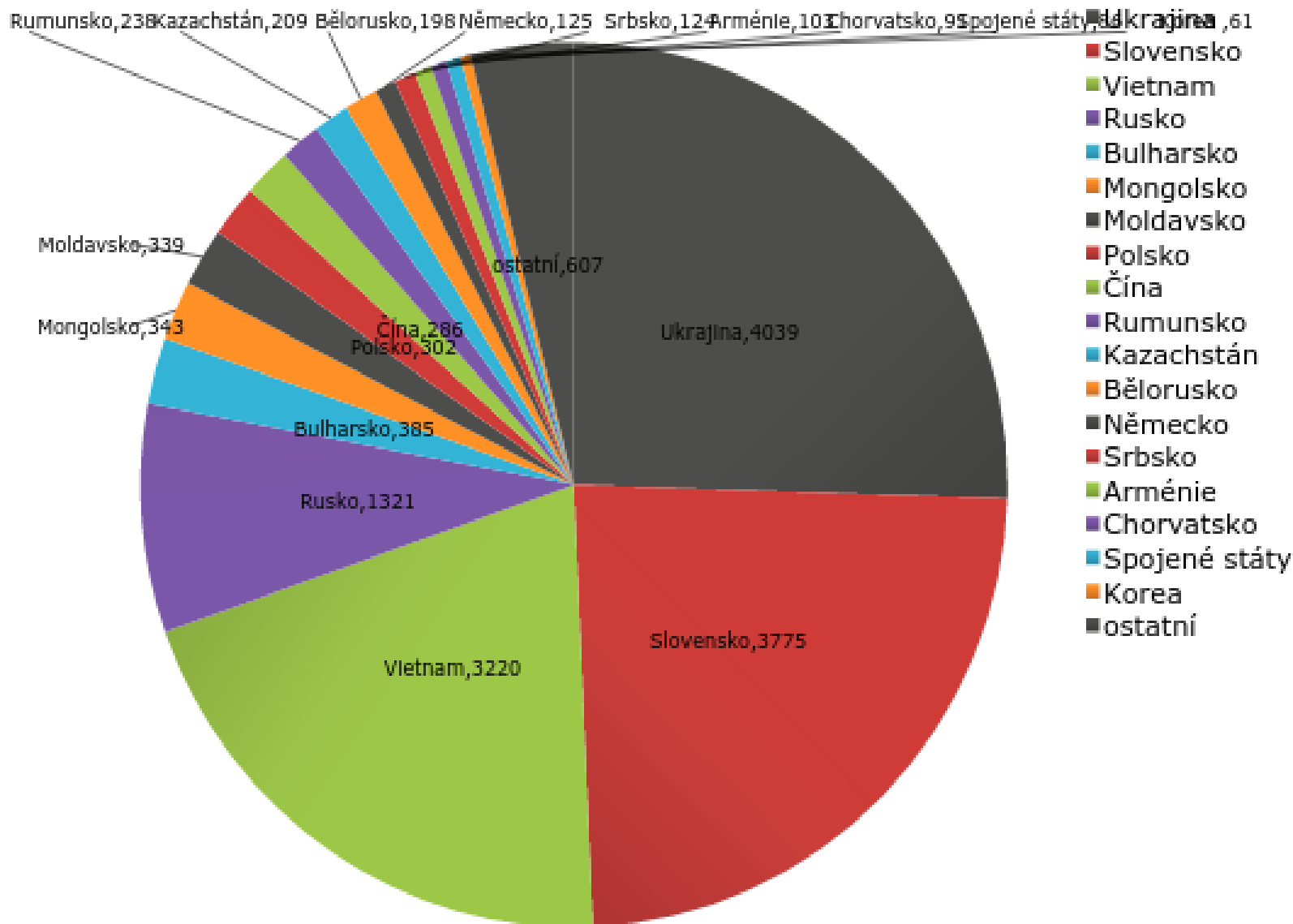
KVÍZ!

- 1. Jaký je počet cizinců pobývajících legálně v ČR?**
 - a. 249 856
 - b. 184 511
 - c. 467 562
- 2. Nejvíc cizinců studuje na:**
 - a. ZŠ
 - b. SŠ
 - c. VŠ, VOŠ
- 3. Jaké je pořadí počtu cizinců na ZŠ dle země původu?**
 - a. Ukrajina, Slovensko, Vietnam
 - b. Vietnam, Ukrajina, Slovensko
 - c. Slovensko, Vietnam, Mongolsko

STUDUJÍCÍ CIZINCI V ČR

CIZINCI V ZŠ DLE OBČANSTVÍ

Tabulka č. 15 Počet žáků s odlišným mateřským jazykem v základním vzdělávání

Žáci s odlišným mateřským jazykem	Žáci s cizí státní příslušností		Žáci z ČR, pro které je čeština druhým jazykem, nikoliv jazykem mateřským		Žáci s odlišným mateřským jazykem celkem	
	Počet	Podíl	Počet	Podíl	Počet	Podíl
celkem	14 967	74,5	5 135	25,5	20 102	100,0
Z toho 1. rokem	3 401	22,7	1 000	19,5	4 401	21,9
Z toho 2. rokem	2 612	17,4	734	14,3	3 346	16,6
Z toho 3. rokem	3 244	21,7	1 279	24,9	4 523	22,5
Z toho jiným rokem	5 710	38,2	2 122	41,3	7 832	39,0

Zdroj: Tématická zpráva ČŠI

PROČ JSME TU A KDO JSOU TO ŽÁCI S OMJ?

Na ZŠ v ČR je více než 14 tisíc žáků cizinců – co s nimi?

pojem **žák cizinec** – legislativní terminologie!

Žáci s odlišným mateřským jazykem (OMJ)

- pedagogická terminologie
- žák se **češtinu učí jako druhý jazyk** a zároveň se **prostřednictvím tohoto cizího jazyka učí**
- různé výchozí situace žáků (smíšené manželství, pobyt v zahraničí atd.)

Povinná školní docházka pro všechny děti

Mezinárodní úmluvy, které ČR ratifikovala

- **Úmluva o právech dítěte,**
- **Listina základních práv a svobod,**
- **Rámcová úmluva o ochraně práv národnostních menšin;**
- Důraz je kladen především na **rovnost vzdělávacích příležitostí** pro všechny děti bez rozdílu a **odstranění překážek**, které by tomu bránily. To u žáků s OMJ je především výuka češtiny jako cizího jazyka.

Česká školská legislativa

- **Školský zákon** č. 561/2004 Sb. (novela 82/2015 Sb.) a **Vyhláška 27/2016 Sb.**, o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, kterou se mění Vyhláška 147/2011 Sb.
- **Vyhláška č. 72/2005 Sb.**, o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.
- **Vyhláška č. 48/2005 Sb.**, o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky.
- **Vyhláška č. 177/2009 Sb.** o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou.

Přístup cizinců ke vzdělání

Právo na základní vzdělání mají v ČR všechny děti.

- Školský zákon ukládá **rovný přístup při přijímání** ke vzdělání, škola proto musí zajistit cizincům **přístup k základnímu vzdělání** za stejných podmínek jako občanům ČR, aniž by museli dokládat legálnost svého pobytu.
- **Škola si nesmí klást při přijímání podmínky nad rámec legislativy!**
- **Povinná školní docházka** se vztahuje na všechny děti cizince pobývající na území ČR déle než 90 dní.
- K **předškolnímu, střednímu a vyššímu odbornému** vzdělání mají cizinci **ze 3. zemí** přístup, pokud nejpozději v den nástupu předloží oprávnění k pobytu delšímu než 90 dní.

Podpora žáků s OMJ

- Jazyková příprava (§20 – Vzdělávání cizinců)
- Podpůrná opatření – OMJ jako speciální vzdělávací potřeba (§16 a Vyhláška č. 27 – Vzdělávání žáků s SVP)

Vzdělávání cizinců - § 20 Školského zákona

Tři kategorie cizinců

- **občané EU a také rodinní příslušníci občanů EU** (vč. občanů států Evropského hospodářského prostoru tj. Lichtenštejnsko, Norsko, Island a Švýcarsko)
- **občané třetích zemí** (tj. mimo EU)
- **žadatelé o mezinárodní ochranu a azylanti** - obavy před pronásledováním z důvodu rasy, národnosti, náboženství, příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo pro zastávání určitých politických názorů.

„Pro všechny žáky cizince, kteří plní povinnou školní docházku, **zajistí krajský úřad příslušný podle místa pobytu žáka ve spolupráci se zřizovatelem školy** bezplatnou přípravu k jejich začlenění do základního vzdělávání, zahrnující výuku českého jazyka přizpůsobenou potřebám těchto žáků.“ (ŠZ § 20)

TŘÍDY PRO JAZYKOVOU PŘÍPRAVU

A) Organizují KÚ ve spolupráci se zřizovateli
- na **vybraných školách**. ALE většinou **jen pro EU**, navíc
nefunguje všude...

Ředitel školy

- Vyrozumí zákonného zástupce žáka do jednoho týdne po přijetí žáka do školy o možnosti docházky do třídy pro jazykovou přípravu.
- Výuka probíhá odpoledne na vybrané škole

Organizace tříd pro jazyk. příp. (Vyhláška 48/2005 Sb.)

- nejvyšší počet žáků je 10, nejnižší 1
- celková délka je **nejméně 70 vyučovacích hodin** po dobu nejvýše 6 měsíců školního vyučování

TŘÍDY PRO JAZYKOVOU PŘÍPRAVU

B) Organizují školy samy – funkčnější model

Výuka ČDJ je na samotné (kmenové) škole. Ředitelé škol mohou požádat na kraj → MŠMT o **rozvojové (RP)** a **dotační (DP)** programy.

- **RP jsou zvlášť pro jednotlivé kategorie cizinců**

(Občané EU, občané 3. zemí, azylanti a žadatelé o MO)

- **DP - Program na podporu aktivit v oblasti integrace cizinců** – pouze pro 3.Z

Více na <http://www.inkluzivniskola.cz/organizace-aneb-cizinci-ve-skole/jazykova-priprava-dle-ss20-sz> a <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/dotace-a-granty-1>

Lze žádat na integrační jazykové kurzy, výukové pomůcky, vzdělávání pedagogů a snížení počtu dětí ve třídě.

- **RP pro azylanty** - i na volnočasové aktivity + **Státní integrační program (SIP)** – 400 hodin ČDJ

DALŠÍ MOŽNOSTI ZAJIŠTĚNÍ JAZYKOVÉ PŘÍPRAVY A PODPORY

- Projekty obcí a městských částí na podporu integrace cizinců na lokální úrovni

<http://www.mvcr.cz/dotace-a-granty.aspx>

- Dobrá praxe například Praha 12, Praha 13

- Financování jazykové přípravy z rozpočtu kraje
 - například Středočeský kraj

- EU peníze (projekty OPVVV), šablony MŠMT, nově šablony Magistrátu hl. m. P.

JAKÉ JE OPTIMUM PRO JAZYKOVOU PŘÍPRAVU / PODPORU?

- Po příchodu žáka bez znalosti češtiny doporučujeme školám zajistit **intenzivní výuku češtiny jako druhého jazyka (ČDJ) v rozsahu 320 hodin** (16 týdnů x 20 hodin).
- <http://www.meta-ops.cz/strategicke-dokumenty>
- **Dopoledne, povinně, intenzivně a na kmenové škole**
- **Další jazyková podpora** žákům - 3 hod ČDJ týdně na ZŠ a SŠ

Novela §16 Podpora SVP

„Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která **k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření.**

Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta. Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením“ (ŠZ, §16, odst. 1).

5 stupňů podpůrných opatření

• 1. stupeň PO

- škola uplatňuje bez doporučení ŠPZ
- nevzniká nárok na peníze navíc
- pro žáky s mírnými obtížemi
- mírné úpravy v režimu školní výuky a domácí přípravy
- zaznamenané v Plánu pedagogické podpory (PLPP)

5 stupňů podpůrných opatření

- 2. stupeň PO

- žáci s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka B1 – B2
- potřebuje úpravy v organizaci a metodách výuky, úpravy obsahu vzdělávání a hodnocení, IVP
- je třeba doporučení ŠPZ,
- nárok na peníze navíc
- nárok na 3h ČDJ/ týdně, max. 120 hod./rok, učebnice, pomůcky

5 stupňů podpůrných opatření

- 3. stupeň PO

- Žáci s neznalostí vyučovacího jazyka A0 – A2
- Je třeba doporučení ŠPZ
- Nárok na peníze navíc
- Nárok na 3h ČDJ/týdně, max. 200 hod./ rok,
- Nárok na učebnice, pomůcky, úpravu obsahu vzdělávání, metody výuky, hodnocení

Co to bude znamenat v praxi

- Žáci budou mít možnost vzdělávat se pravidelně v češtině jako druhém jazyce,
- školy budou moci zaměstnávat odborníky na češtinu jako druhý jazyk a měla by být dosažitelnější i podpora prostřednictvím asistenta pedagoga.
- Vzdělávání dle IVP a úprava metod a způsobu hodnocení, které jsou pro podporu těchto žáků tolik potřebné, se snad také postupně stanou samozřejmostí.
- <http://www.inkluzivniskola.cz/content/podpora-vzdelavani-zomj-zmena-legislativy-2016>

Nebude to ale hned od září 2016, nový systém má jisté předpoklady, které je třeba pro jeho kvalitu naplnit (např. včasné vyšetření ŠPZ, tlumočníci, jazyk. diagnostika, odborníci na ČJC/ČJD, příprava budoucích i stávajících pedagogů)

Zkušenosti se zaváděním novely zákona od září 2016

- Spor o výklad novely, není vyjasněný vztah mezi paragrafy 20 (vzdělávání cizinců) a 16 (žáci se SVP).
- Úvodní jazyková příprava pro cizince je v zákoně popsána nedostatečně a nejasně.
- Některé ŠPZ tvrdí, že nebudou žáky cizince přijímat.
- ŠPZ nemají postupy, jak diagnostikovat žáky s OMJ, chybí jim jednotné metodické doporučení, jak postupovat.
- Některé ŠPZ jsou přeplněné, mají dlouhé objednací lhůty.

Aktuální postup při realizaci podpory žáků s OMJ

- Je tento postup pro Vás v praxi reálný?
- Na jaké narážíte překážky při realizaci podpory žáků s OMJ v rámci nové legislativy?

Plán pedagogické podpory

- Vypracujeme co nejdříve po přijetí žáka.
- Popis vzdělávacích potřeb žáka.
- Plán opatření, jak škola žáka podpoří.
- Podepisují všichni pedagogové, kteří žáka učí, a rodiče.
- Nejpozději po třech měsících vyhodnotíme, zda poskytovaná opatření dostačují. Pokud ne – ŠPZ.
- PLPP by měl mít přílohu, kde jsou konkretizovány vzdělávací cíle žáka, abychom podle nich mohli plánovat výuku a sledovat pokroky.

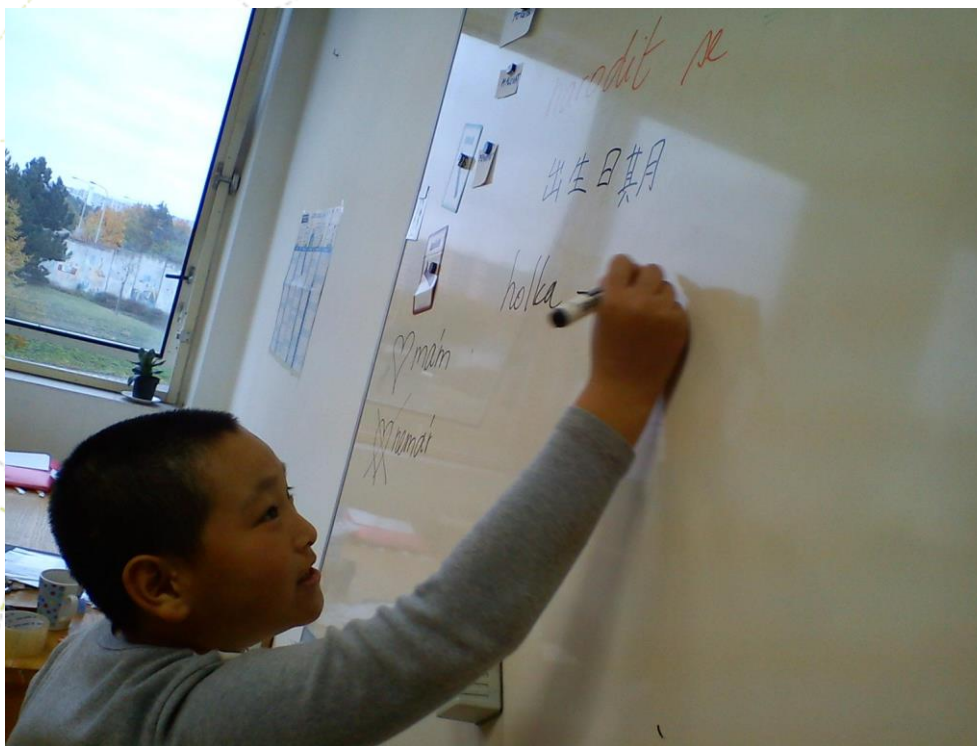
INSPIRACE – SVP

- <http://www.inkluze.upol.cz/portal/vystupy/>

1. KATALOG PODPŮRNÝCH OPATŘENÍ PRO ŽÁKY S POTŘEBOU PODPORY VE VZDĚLÁVÁNÍ Z DŮVODŮ ZZN NEBO SZN	+
2. STANDARD PRÁCE ASISTENTA PEDAGOGA	+
3. METODIKY	+
4. SBORNÍK Z ODBORNÝCH KONFERENCÍ	+
5. INTERAKTIVNÍ WEBOVÝ PORTÁL S PORADNOU „HTTP://WWW.INKLUZE.UPOL.CZ/“	+
6. UČEBNÍ TEXTY PRO ÚČASTNÍKY KURZŮ DVPP	+
7. ANALÝZY A VÝZKUMY	+
8. NÁVRHY	+
9. VZDĚLÁVACÍ PROGRAM – AKREDITOVANÝ PROGRAM ASISTENT PEDAGOGA	+
10. ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA KURZŮ A PROGRAMU V OBLASTI DVPP	+
11. OSTATNÍ	+
12. KURZY DVPP	+

HODNOCENÍ žáků s OMJ, jak je upravuje školský zákon a vyhlášky.

Jak hodnotíme výsledky vzdělávání žáků.

- „Při hodnocení jsou výsledky vzdělávání žáka hodnoceny tak, aby byla zřejmá úroveň vzdělání žáka, které dosáhl zejména ve vztahu k očekávaným výstupům jednotlivých předmětů ŠVP, ke svým vzdělávacím a osobnostním předpokladům a věku. Klasifikace zahrnuje ohodnocení přístupu žáka ke vzdělávání **i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon.**“
- „Při hodnocení žáků cizinců, kteří plní v České republice povinnou školní docházku, **se úroveň znalosti českého jazyka považuje za závažnou souvislost** podle odstavců 2 a 4, **která ovlivňuje jejich výkon.**“
Vyhláška 48/2005 Sb. § 15

Žák s OMJ na 1. stupni podpůrných opatření

- Využíváme různých forem hodnocení,
- pracujeme s **kritérii hodnocení** v závislosti na charakteru žákova problému, s důrazem na podporu rozvoje dovedností a vědomostí žáka.
- Používáme sebehodnocení.
- Hodnocení vždy musí zohledňovat sociální kontext, ve kterém probíhá, a směřovat nejen k vyhodnocení úspěšnosti žákova učení, ale také **k posílení jeho motivace pro vzdělávání**.
- Vyhláška 27/2016 Sb.

Jak to prakticky provedeme

- Pro žáka s omezenou znalostí vyučovacího jazyka stanovíme jemu přiměřené dosažitelné cíle.
- Příklad
 - Žák roztřídí obrázky stromů do skupin na listnaté a jehličnaté. Nad obrazovým materiálem aktivně použije pojmy listnatý strom a jehličnatý strom.
 - Pojmenuje části stromu podle obrázku. (Kmen, větev, list, jehličí, šiška, kořen ...)
 - Používá slovní spojení: To je ... Jehličnatý strom má ...
 - Podle obrázku pojmenuje alespoň tři jehličnaté a tři listnaté stromy.
 - Přiřadí k obrázkům stromů obrázky jejich plodů a listů.

Jak to prakticky provedeme

- Cíle pro žáka s OMJ zapíšeme do přílohy PLPP, IVP, popř. do týdenního plánu a pracujeme s nimi při přípravě hodiny.
- Výuku pro žáka s OMJ přizpůsobíme tak, aby mohl těchto cílů dosáhnout.
- Ověříme, zda jich dosáhl. Hodnotíme úroveň jejich dosažení.

Hodnocení na konci prvního pololetí

- na **konci 1. pololetí nemusí být žák (cizinec) hodnocen** na vysvědčení, a to ani v náhradním termínu. (Školský zákon, § 52, odstavec 2)
- Pokud by žák ale nebyl hodnocen na vysvědčení na konci 2. pololetí, znamenalo by to, že musí opakovat ročník → řešením je IVP / PLPP.

Žák s OMJ postupuje na SŠ.

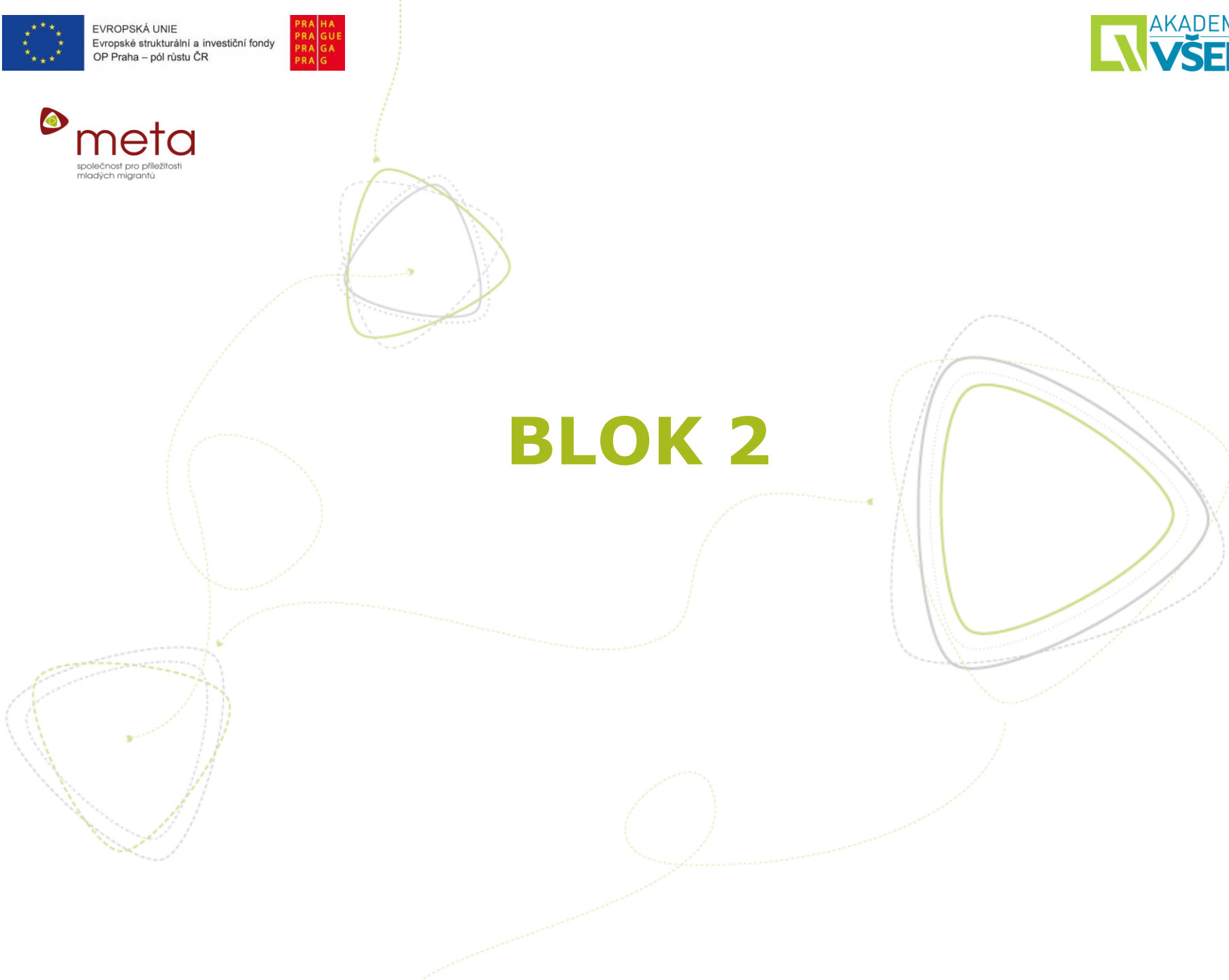
- Jednotné přijímací zkoušky z ČJ
- Komu smí být odpuštěny
- Druhé kolo přijímacích zkoušek – bez testů
- Podpůrná opatření u přijímacích zkoušek
- Podpora na SŠ
- Podpůrná opatření u maturity

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

BLOK 2

Přijetí žáka s OMJ

Do školy přijde žák s odlišným mateřským jazykem (OMJ), který s rodiči zrovna přicestoval do ČR, a nikdo z rodiny neumí česky a nezná náš vzdělávací systém.

- a. Jaké informace potřebujeme od rodičů?
- b. Jaké informace rodiče potřebují od nás?
- c. Podle čeho budete zařazovat žáka do ročníku?

PŘIJETÍ

Informace od rodičů

<http://www.inkluzivniskola.cz/organizace-integrace-cizincu/informace-od-rodicu>

Informační balíček pro rodiče

<http://www.inkluzivniskola.cz/organizace-integrace-cizincu/informace-pro-rodice-0>

Zařazení do ročníku

- Zařazujeme žáky podle věku a již absolvovaných ročníků – do 17 let ukončit ZŠ.
- Specifické skupiny - děti ve věku od 14 do 15 let
- děti bez předchozího vzdělání.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

VIDEO

Přivítání žáka s OMJ ve třídě

VIDEO – Přivítání žáka s OMJ ve třídě

1. Odkud dívky pochází?
2. Jak paní učitelky nově příchozí představily?
3. Jak pracovaly se třídou (ne/byla připravená, co třída dělala)?
4. Kam je posadily?
5. Jak byste postupovali vy?

Skupinová aktivita – Práce se třídou

Jak byste první setkání se třídou pojali vy?

- Jak byste připravili třídu na příchod nového žáka?
- Co všechno můžete společně se třídou udělat pro to, aby se žáci cítili ve škole a ve třídě dobře?

INSPIRACE – AKTIVITY PRO PODPORU ZAČLENĚNÍ NOVÉHO ŽÁKA

- Komunikační kartičky
- Slovníčky
- Patroni
- Aktivity
 - Hello ČR – Nový ve škole
 - Zážitek, který může zprostředkovat situaci, když se ocitnu v prostředí a nikomu nerozumím.
 - Pracovní listy od ČVT Varianty
 - Myšlenková mapa – Co může pomoci

Checklist – audit pro školy

Nástroj sebehodnocení – fungují mechanismy inkluze ŽOMJ u vás ve škole?

Odškrtnávací seznam – shrnutí jednotlivých kroků v procesu začleňování ŽOMJ?

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

3. BLOK

SITUACE ŽÁKŮ S OMJ

(opatření po přijetí, kazuistiky)

SKUPINOVÁ AKTIVITA - KAZUISTIKY

„ Žáky jsme přijali do školy, jak reagují a jaké jsou jejich potřeby?“

Ve skupinách si přečtete text a zapište odpovědi na otázky

1) Jaké jsou **pocity**, které zažívají po příchodu do nové školy?

2) Jaké jsou **potřeby**, které mají po příchodu do nové školy?

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

FENOMÉN VYKOŘENĚNÍ, TICHÉ OBDOBÍ

Co děti zažívají:

- Emocionální mix – těší se, strach, bezmocnost, zranitelnost
- Kulturní šok
- Izolace, osamělost
- Vyčerpání
- Akademické problémy, neúspěšnost
- Tlak na asimilaci

Různé reakce na změnu

- **přijetí majoritního modelu** – přijímám vše, co je zde majoritní (odmítám své kořeny, své rodiče,...)
- **odmítnutí změny** – úplný opak přijetí
- **integrace obou světů** – zde je nutná celá řada opatření, aby k integraci mohlo dojít (spolupráce všech)
- tzv. **Tiché období**

CO S TÍM JAKO UČITELÉ MŮŽEME UDĚLAT?

Ve skupině se zamyslete, co byste vy jako učitelé mohli udělat pro žáka s OMJ - vzhledem k pocitům a potřebám, které žáci zažívají.

CO S TÍM JAKO UČITELÉ MŮŽEME UDĚLAT?

„Důležité je vědět, že mám před sebou dítě učící se nový jazyk a kulturu. Člověka v procesu, ne člověka s problémem.“

- poslouchat, co dítě říká,
- snažit se o kulturní porozumění,
- nechat dítě „zakořenit“, umožnit mu zažít pocit, že má kořeny,
- umožnit dítěti někam patřit

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

Video – dobrá praxe ZŠ a MŠ Jaroslava Seiferta

<http://www.inkluzivniskola.cz/organizace-integrace-cizincu/kurzy-cestiny-pro-cizince>

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

4. BLOK – osobnostní a sociální výchova se žáky s OMJ

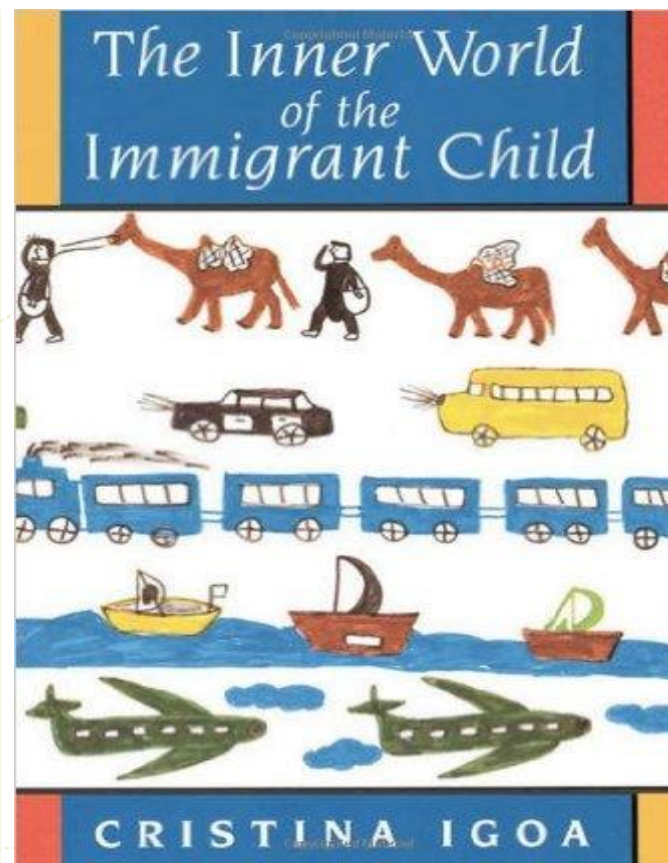

Autentická zkušenost – tvorba dětí s OMJ

Cristina Igoa: *"Prostřednictvím umění děti imigrantů vyjadřují své celé já světu kolem, takže jsou vidět i slyšet".*

Jaké další způsoby sebevyjádření můžeme s dětmi použít?

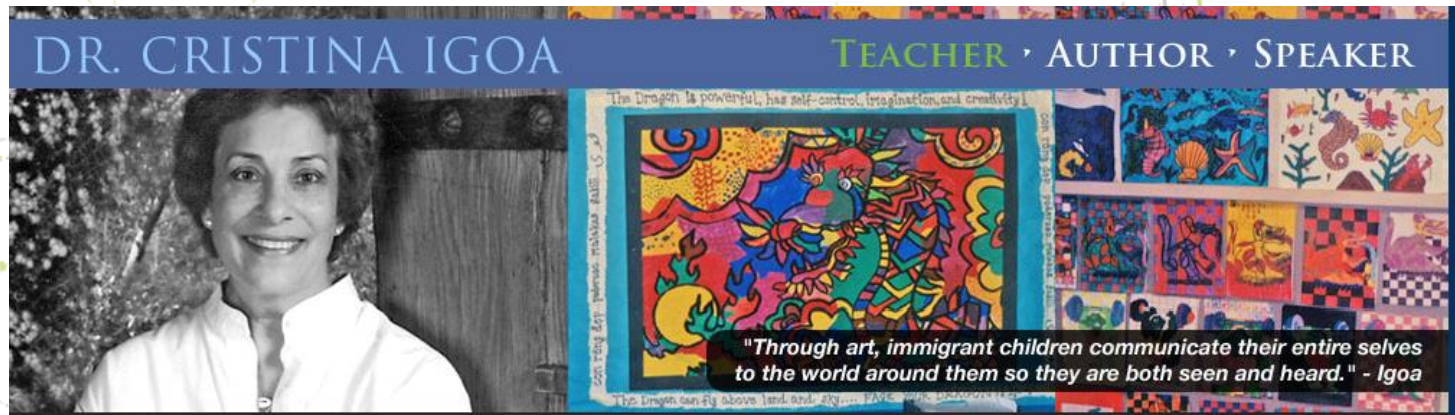
(<http://www.inkluzivniskola.cz/pe-dagogika-aneb-cizinec-v-tride/reakce-na-vykoreneni>)

CRISTINA IGOA - The Inner World of the Immigrant Child

„Víc než neznalost jazyka mě poznamenala ztráta kulturní identity. Když jsem seděl ve třídě, cítil jsem prázdnotu. Musel jsem se pořád adaptovat. Potřeboval jsem kulturní spojení. Potřeboval jsem, aby se mi okolní svět přiblížil. Aby zahrnul i moje myšlenky a pocity.“

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

DĚKUJEME ZA POZORNOST!

Kateřina Srbová
srbova@meta-ops.cz

a

Tereza Vágnerová
vagnerova@meta-ops.cz

META, o.p.s – Společnost pro příležitosti mladých migrantů

www.meta-ops.cz; www.inkluzivniskola.cz

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

PRINCIPY PRÁCE S ŽÁKY S ODLIŠNÝM MATEŘSKÝM JAZYKEM

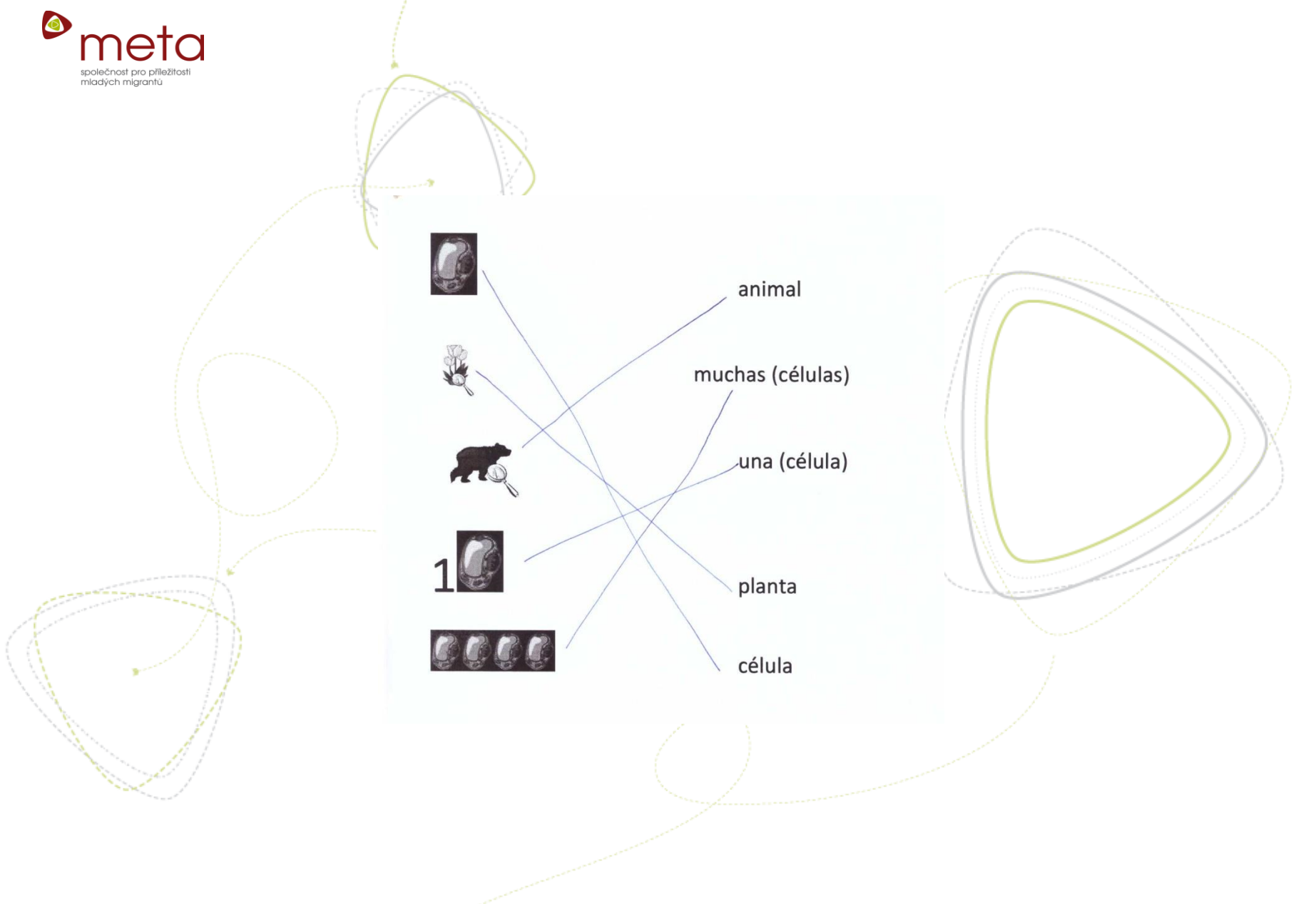
EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

ZÁKLADNÍ PRINCIPY PRO PRÁCI S ŽÁKY S ODLIŠNÝM MATEŘSKÝM JAZYKEM (OMJ)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

animal

muchas (células)

una (célula)

planta

célula

Principy práce

- **Co vy osobně jste si z hodiny odnesli?**
- **Co vám pomohlo k tomu, abyste si něco z hodiny odnesli?**
- **Co vám chybělo, co byste potřebovali?**
- **Co dalšího/konkrétního vám funguje, z toho co již děláte?**

Principy práce

Ve skupině

Promyslete, zobecněte min. 5 principů práce s žáky s OMJ ve výuce, tj. co by určitě učitel měl dělat.

Principy práce

- **propojujeme výuku obsahu a jazyka**
- **aktivujeme předchozí zkušenosti a znalosti žáků**
- **využíváme grafických vizualizací obsahu**
- **vytváříme prostor pro komunikaci**
- **vytváříme prostor pro aktivní produkci jazykových dovedností**

- **jsme srozumitelní**
- **používáme jednoduché příklady**
- **kontrolujeme pravidelně pokroky žáka**
- **učíme pro život**
- **zohledňujeme, co je v momentálních možnostech žáka**

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

TEORETICKÁ VÝCHODISKA

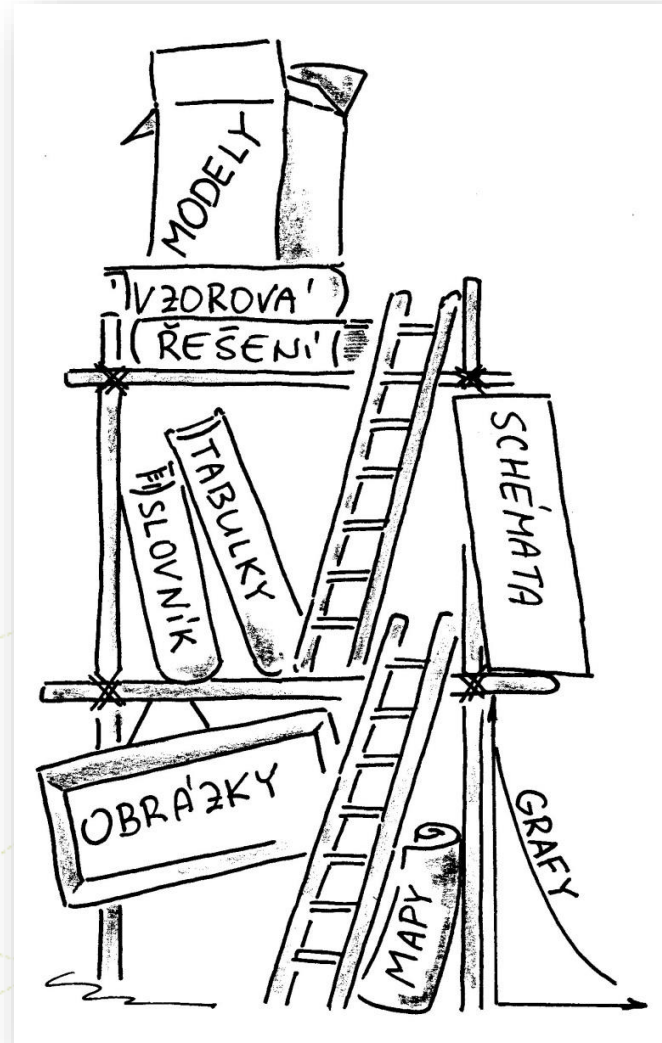

TRANSMISIVNÍ POJETÍ VS. PEDAGOGICKÝ KONSTRUKTIVISMUS

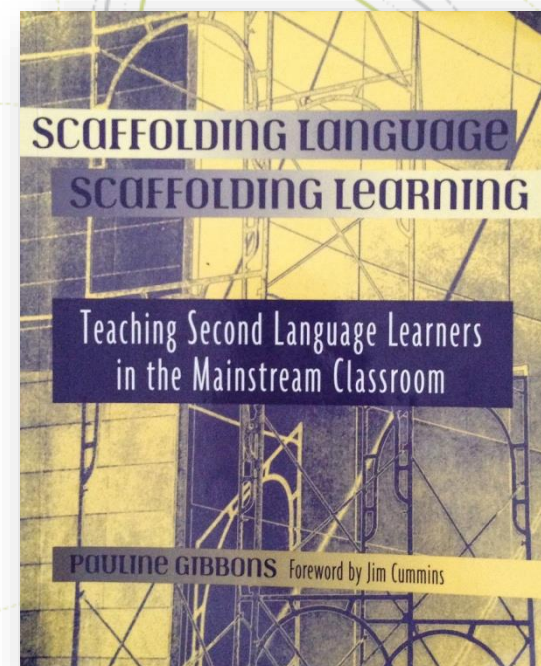
Scaffolding

Možnosti Scaffoldingu

- a) **individuální (i odlišné) úkoly v hodině**
- b) **doučování a příprava na hodiny předem**
- c) **inkluzivní přístup** - tj. změna konceptu výuky, aby odpovídala na potřeby všech žáků, předem promyšlíme podpůrné aktivity

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

Princip 1.

PROPOJUJEME

VÝUKU OBSAHU A JAZYKA

Propojení jazyka a obsahu

- Žáci s odlišným mateřským jazykem (OMJ) se neučí nejprve jazyk a pak odděleně obsah předmětů

→ **obsah se učí zároveň s jazykem (a naopak)**

- Při plánování výuky je potřeba hledat způsoby, jak propojit učení se jazyku (slovní zásoba, fráze) a učení se obsahu.

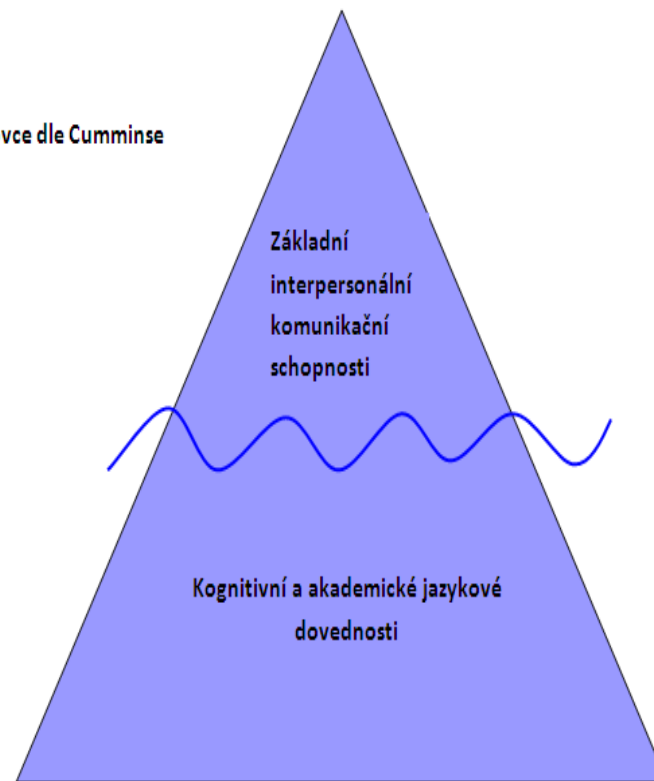

Propojení jazyka a obsahu

Čeština, kterou používáme v prostředí školy, je „rozdělena“ na

- **Komunikační jazyk**
(o přestávce, omlouvání, v jídelně, skupinová práce při výuce); **2-3 roky**
- **Akademický (odborný) jazyk**
(výklad učitele, otázky k tématu, učebnice, referát, zkoušení, testy); **5 – 7 let**

Teorie ledovce dle Cumminse

Příklad s magnetismem (P.Gibbons)

Podívej, už se hýbou!....Tamty se nepřilepily...zkus
ještě tyhle.

při pokusu s magnety

Zjistili jsme, že plechovky se přilepily k magnetu...

popis pokusu ostatním

Náš pokus ukázal, že magnety přitahují některé kovy.

písemná zpráva z pokusu

Magnetická přitažlivost se objevuje jen mezi
železitými kovy.

část dětské encyklopedie

→ **Každý učitel je zodpovědný za výuku (akademického) jazyka.**

Včetně učitelů *nejazykových* předmětů.

Při plánování si stanovujeme **obsahové i jazykové cíle.**

Jazykový a obsahový cíl

Obsahový cíl – „Co chci, aby žáci uměli?“ – jaké znalosti, dovednosti si v hodině osvojí nebo vyzkouší

Jazykový cíl – „Co chci, aby žáci říkali/psali/četli/poslouchali?“

(pro žáky s OMJ to znamená: jaká konkrétní slova a jaké konkrétní fráze, jazykové prostředky budou potřebovat nebo používat)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

Princip 2.

AKTIVUJEME

**PŘEDCHOZÍ ZKUŠENOSTI A
ZNALOSTI ŽÁKŮ**

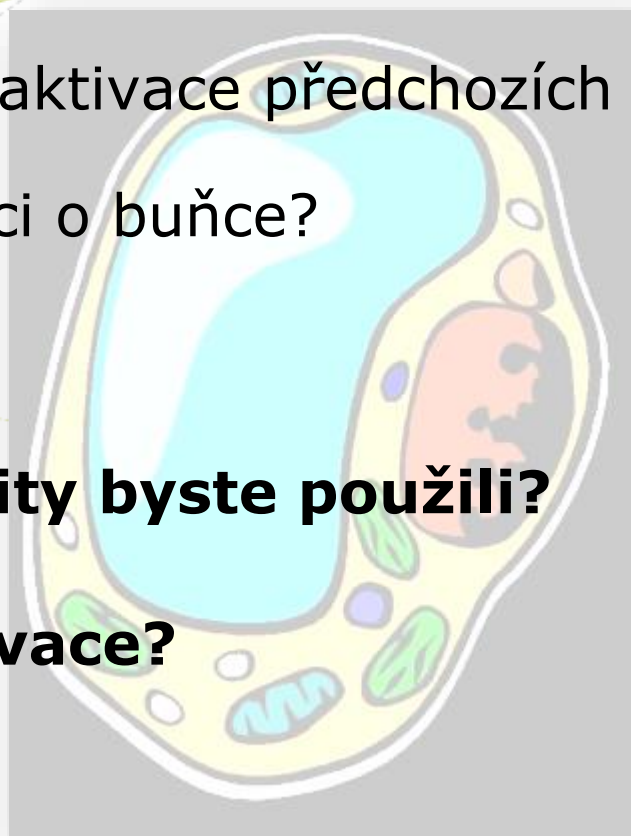

Aktivace předchozích zkušeností a znalostí

- Jak proběhla aktivace předchozích zkušeností a znalostí v lekci o buňce?

Jaké další aktivity byste použili?

Co je cílem aktivace?

Cíle a metody aktivace

CÍLE AKTIVACE

- Naladit na téma
- Vycházet z toho, co umí a propojit s novým
- Naučit se základní slovní zásobu

METODY AKTIVACE

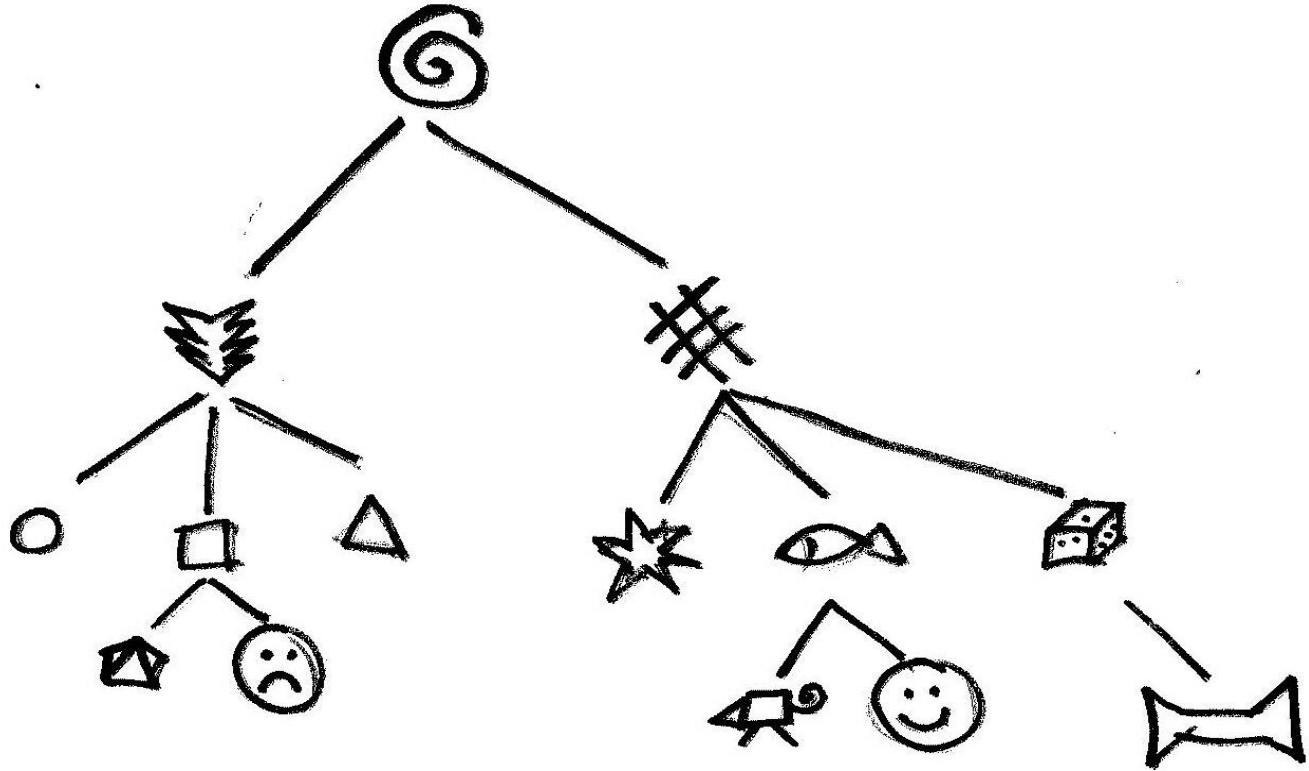
- Brainstorming
- strukturovaná diskuze,
- volné psaní
- tabulka VCHD
- fotky, obrázky, video
- modely, pokusy, příběhy
- Metoda Insert, pretesty

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

Princip 3. VYUŽÍVÁME GRAFICKÉ VIZUALIZACE OBSAHU

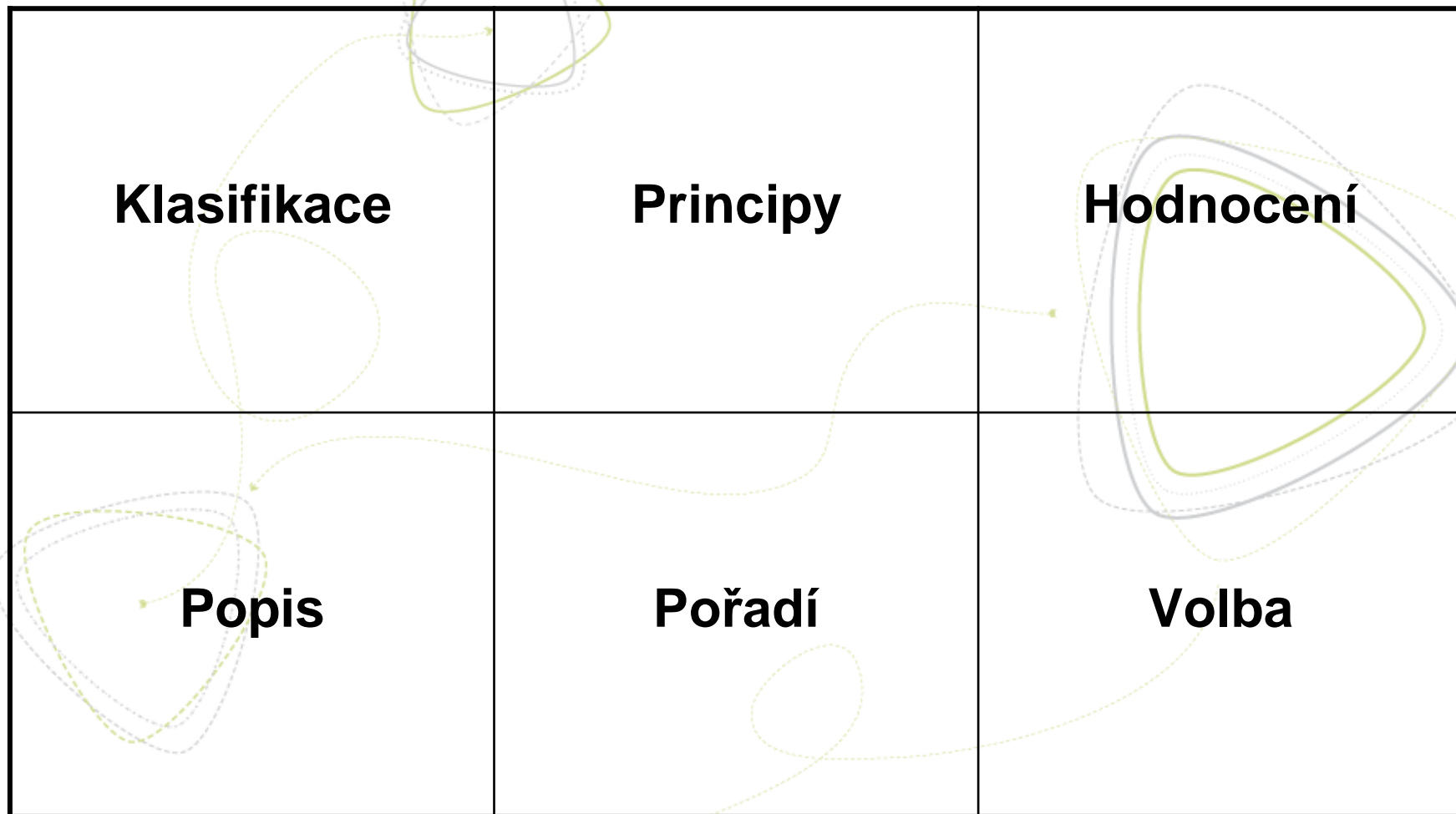
Slovní úlohy

Příklad z výuky

- Co žákovi pomohlo úkol zvládnout?
- Jaké principy tam vidíme?

Vědomostní struktury (Bernard Mohan, 1986)

Typy klíčových vizuálů

Klasifikace sít', strom, graf, databáze	Principy diagram, graf, tabulka, cyklus (kruh)	Hodnocení hodnotící graf, mřížka, známkovací knížka
Popis obrázek, plán, kresba, slide, mapa	Pořadí vývojový diagram, cyklus (kruh), komiks, časová osa	Volba rozhodovací strom, vývojový diagram

Proč klíčové vizuály

Popis hmyzu:

Jméno	Nohy	Křídla	Tykadla	Poznámky
tiplice	6	2	2	dlouhý štíhlý ocas
vážka	6	4	2	dlouhý štíhlý ocas
moucha	6	2	2	žádná
můra	6	4	2	chlupaté tělo

- rozvíjí slovní zásobu
- zvyšují porozumění obsahu
- usnadňují vyjádření o obsahu
- kontrolují porozumění jazyku i obsahu
- pomáhají strukturovat úkoly

- ZAMYSLETE SE, JAKÉ UČIVO Z VAŠÍ PRAXE BY BYLO MOŽNÉ VYJÁDŘIT TÍMTO TYPEM KLÍČOVÉHO VIZUÁLU.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

Princip 4

**VYTVÁŘÍME PROSTOR PRO
KOMUNIKACI**

Proč skupinová práce

Motto: Učení je proces, který se odehrává mezi jedinci (nejen uvnitř každého z nich).

→ **učení skrze spolupráci.**

Jazyk, který jsme se naučili, a způsob jeho použití, závisí na sociálním kontextu a situacích, ve kterých jsme byli → co a jak se naučíme závisí hodně na tom, v jaké jsme společnosti.

Výhody skupinové práce

- zvyšuje INPUT (vstupy) jazyka
- zvyšuje OUTPUT (výstupy) jazyka
- jazyk v kontextu a pro konkrétní cíl
- „znásobení myšlenky“
- příležitost i potřeba se ptát => komunikace
- větší komfort v menší skupině

Jak zefektivnit skupinovou práci – principy na rozvoj jazyka

- jasné a přímo vyjádřené (explicitní) instrukce
- mluvení je pro úkol nutné
- jasný výstup skupinové práce
- úkol je žákovi kognitivně přiměřený
- úkol propojuje jazyk s obsahem

Kontinuální způsob (Mode continuum) P.Gibbons

Pokus, při kterém žáci ve skupině komunikují v kontextu (ukázka 1)

Pochopení učiva na základě demonstrace pokusu i komunikace ve skupině

„Odborný zápis“
zprávy z pokusu
(ukázka 3)

Výklad učitele s důrazem na novou slovní zásobu a odborné výrazy

Shrnutí a popis aktivit pokusu – potřeba vyjadřovat se již mimo kontext (ukázka 2)

Příklad s magnetismem (P.Gibbons)

Podívej, už se hýbou!....Tamty se nepřilepily...zkus
ještě tyhle.

Zjistili jsme, že plechovky se přilepily k magnetu...

Náš pokus ukázal, že magnety přitahují některé kovy.

Magnetická přitažlivost se objevuje jen mezi
železitými kovy.

při pokusu s magnety

popis pokusu ostatním

písemná zpráva z pokusu

část dětské encyklopedie

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

Princip 5

**VYTVÁŘÍME PROSTOR PRO
AKTIVNÍ PRODUKCI JAZYKOVÝCH
DOVEDNOSTÍ**

Vytváření prostoru pro produkcí jazykových dovedností

Pročtěte si zadaný text

- Co bylo **obsahovým** a co **jazykovým cílem** hodiny?
- Jaké **jazykové struktury** a **slovní zásoba** byly použity?
- Co **pomohlo žákům produkovat text** /odborně se vyjádřit?
- Co to znamená pro přípravu na hodinu?

Vytváření prostoru pro produkcí jazykových dovedností

CÍL:

Obsahový

- Žáci vyhodnotí důležité a zajímavé informace o dané řece a předají je spolužákům
- Žáci se orientují na mapě podle získaných informací

Jazykový

- Žák řekne 5 informací o dané řece pomocí odborného jazyka

Jazykové prostředky

....leží na.....(S, /V ...ČR/ v Čechách/na Moravě)

...pramení v/na.....vzniká soutokem

...protéká.....

.....vlévá se do.....

.....patří k úmoří.....

Slovní zásoba: pramenit, protékat, vlévat se, úmoří, soutok

Vytváření prostoru pro produkcí jazykových dovedností

Pročtete si zadaný text

- V jakých případech konkrétně zde byl použit princip produkce jazykových dovedností?
- Jaké další byste mohli uvést jako příklad?

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

HLEDÁME PRINCIPY A PLÁNUJEME

SKUPINOVÁ PRÁCE

- Ve skupině si **pročtete získaný materiál**. Odpovědi na otázky v PL krátce prodiskutujte s kolegy a zapište si je do pracovního listu.
- Podle druhu textu se **rozdělte do 3 skupin**, tzv. Expertních skupin. Společně udělejte:
 - Analýzu textu
 - Shodněte se na několika bodech, které si následně zapište do svého PL
- Vraťte se do **domácí skupiny**. **Sdílejte** ve skupině zaznamenané body důležité pro plánování hodiny.
- Následně oslovte lektora, který vám sdělí další pokyny.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

PLÁNY PODPORY PLPP, IVP

Plány podpory

Otázky do diskuze

- Máte zkušenost s plánem pedagogické podpory nebo IVP pro žáky s OMJ?
- Jaká je vaše zkušenost obecně s PLPP nebo IVP?

Plány podpory

- **Legislativa:**
 - Vyhláška č. 147/2011 Sb.
 - IVP X VP jako možnost vyrovnávacích opatření
- **AKTUÁLNĚ:**
 - novela ŠZ 82/2015 Sb. s vyhláškou 27/2016 Sb.
 - Žáci s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka – potřeba podpůrných opatření (5 stupňů PO)
 - PLPP (vytváří škola v 1. stupni) x IVP (od 2. stupně PO, doporučení ŠPZ)
 - Více viz <http://www.inkluzivniskola.cz/content/podpora-vzdelavani-zomj-zmena-legislativy-2016>

Plány podpory

CÍLE IVP

- zaznamenání, co by měl žák umět
- plánování
- sledování pokroku
- hodnocení

Jak se tvoří vyrovnávací plán?

<http://www.inkluzivniskola.cz/organizace-integrace-cizincu/vyrovnavaci-plan-pro-zaky-cizince>

- ▶ PLPP X IVP náležitosti
- ▶ Struktura vyrovnávacího plánu
- PEDAGOGICKÁ A JAZYKOVÁ DIAGNOSTIKA
 - ▶ <http://www.inkluzivniskola.cz/organizace-integrace-cizincu/audit-dovednosti>

Plány podpory

Jak se tvoří vyrovnávací plán? - TIMUR

<http://www.inkluzivniskola.cz/organizace-integrace-cizincu/vyrovnavaci-plan-pro-zaky-cizince>)

- ▶ PEDAGOGICKÁ A JAZYKOVÁ DIAGNOSTIKA

<http://www.inkluzivniskola.cz/organizace-integrace-cizincu/audit-dovednosti>

- ▶ PLPP X IVP náležitosti (viz přílohy č. 2 a 3, vyhlášky)

<http://www.inkluzivniskola.cz/content/vyhlaska-272016-sb-o-vzdelavani-zaku-se-specialnimi-vzdelavacimi-potrebami-zaku-nadanych>

- *Struktura Vyrovnávací plán pro žáky s OMJ*

- Individuální
- Měřitelný
- Dosažitelný
- Realistický
- Načasovaný

Plány podpory

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

KONTAKTY

Tereza Vágnerová
vagnerova@meta-ops.cz

META, o.p.s – Společnost pro příležitosti mladých migrantů

Ječná 17, 120 00 Praha 2
tel: +420 222 521 446, +420 773 304 464
e-mail: info@meta-ops.cz

www.meta-ops.cz
www.inkluzivniskola.cz